

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
ul. Dr. Józefa Rostka 16 41-902 Bytom
tel; 032 2819405 , 032 2819406

mgr Aneta Jendrzey - psycholog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bytomiu

PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE DZIECKA I RODZINY

RODZINA

- Określana przez socjologów jako podstawowa komórka społeczna.
- W przepisach alimentacyjnych określa się obowiązki rodziny, rozciągając je na wszystkich w linii prostej, niektórych spośród spowinowaconych, byłych małżonków, rodzeństwo i inne osoby.
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (kro) w art.27 ustanawia obowiązek obojga małżonków do zaspakajania potrzeb rodziny.
- Ustawa z 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (ups) jako rodzinę traktuje osoby tworzące wspólne gospodarstwo domowe.

MAŁŻEŃSTWO

- Fundament rodziny, traktowane jest jako związek kobiety i mężczyzny zawarty zgodnie z formalnymi regułami (art. 18 Konstytucji RP).

POKREWIEŃSTWO

- Pochodzenie od wspólnego przodka, np.: pokrewieństwo w linii prostej (dzieci, rodzice, dziadkowie), pokrewieństwo w linii bocznej (rodzeństwo, kuzynostwo). Pokrewieństwo określamy stopniem pokrewieństwa. Na krewnych I stopnia: rodzeństwo, dziadkowie rozciąga się obowiązek alimentacyjny.

POWINOWATY

- To krewny małżonka, tj. np. pasierb, teściowie, szwagier – powinowactwo trwa pomimo ustania małżeństwa (regulują to art.: 19, 144, 56 kro).

DZIECKO

- Według konwencji o prawach dziecka, to każda istota ludzka w wieku poniżej 18 lat, chyba, że zgodnie z prawem odnoszącym się dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność (art.1).
- Dziecko, wg ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka, to każda istota ludzka od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności (art.2 ust.1).

PEŁNOLETNI

- Pełnoletnim jest ten, kto ukończył lat 18.

MAŁOLETNI

- To osoba, która nie ukończyła lat 18 (stosowanie do przepisów kodeksu cywilnego).
- Przez zawarcie związku małżeńskiego małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w przypadku unieważnienia małżeństwa (art.10&1,2kc).

NIELETNI

To osoba, wobec, której stosuje się przepisy ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (upn):

- Osoba, która nie ukończyła lat 18, względem, której stosuje się przepisy o zapobieganiu i zwalczaniu demoralizacji;
- Osoba, która dopuściła się czynu karalnego po ukończeniu lat 13, ale nie ukończyła lat 17 i toczy się przeciwko niej postępowanie na podstawie przepisów upn;
- Osoba, w stosunku, do której orzeczono środki wychowawcze lub poprawcze przewidziane w upn, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez tę osobę lat 21 (art.1 & 2 pkt 1).

NIEPEŁNOLETNI

- To przeciwieństwo pełnoletniego – osoba, która nie ukończyła lat 18 (pojęcie to jest używane w niektórych przepisach, np.: w przepisach dotyczących prawa medialnego).

PEŁNA ZDOLNOŚĆ DO CZYNNOŚCI PRAWNYCH

- Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności (art.11 kc).

OGRANICZONA ZDOLNOŚĆ DO CZYNNOŚCI PRAWNYCH

- Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat 13, a nie ukończyli lat 17 (art.12 i 15 kc), oraz osoby częściowo ubezwłasnowolnione. Ograniczona zdolność do czynności prawnych oznacza m.in. możliwość, bez zgody przedstawiciela ustawowego, zawierania umów powszechnie uznawanych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego (art.20 kc), rozporządzania przedmiotami majątkowymi oddanymi tej osobie do swobodnego użytku (art.22 kc, art.101 kro). Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem (art. 21 kc, art.102 kro). Chodzi tu o dochody powstałe na skutek jej aktywności życiowej, np. wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę, honorarium za działalność artystyczną czy sportową, dochody z pracy sezonowej przy zbiorce owoców, runa leśnego itp. Niektóre czynności mogą być dokonywane za zgodą przedstawiciela ustawowego, np. rodziców.

BRAK ZDOLNOŚCI DO CZYNNOŚCI PRAWNYCH

- Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat 13 oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie. Osoby takie mogą dokonywać drobnych czynności dnia codziennego, np.: dysponować swoim kieszonkowym, dokonywać zakupu biletów do kina, robić drobne zakupy żywnościowe i dysponować przedmiotami o niewielkiej wartości. Jeżeli jednak umowa doprowadziłaby do rażącego pokrzywdzenia takiej osoby, umowa ta nie wywoła skutków prawnych i można dochodzić zwrotu świadczenia (np. zwrot pieniędzy w zamian za oddany towar).

- Czynność prawna, która jest dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych jest nieważna – nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

Bibliografia:

- **M. Kaczmarek, (2008), „Standardy prawa rodzinnego – zagadnienia prawne dotyczące dziecka i rodziny”, Federacja na rzecz reintegracji społecznej.**